

FONS ROCA UMBERT. DESCRIPCIÓ

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència	CAT AMGr 11 12
Nivell de descripció	Fons
Títol	Roca Umbert
Dates	1889 -1991
Volum i suport	46,60 m lineals de documentació en suport paper (manuscrit, mecanografiat i imprès) 619 imatges en paper 71 segells de l'empresa 2 planxes de linòleum 725 plànols 20 dibuixos.

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor	Roca Umbert, S.A.
Història del productor	El fundador va ser Josep Umbert i Ventura, que el 1871 crea la seva empresa a Sant Feliu de Codines. El negoci es trasllada l'any 1875 a Palou i, el 1880, a una nau llogada de la fàbrica Torras de Granollers. El 1904 es construeix l'actual fàbrica del carrer de Prat de la Riba de Granollers, on s'elabora tot el procés de fabricació, especialitzada en pisanes, planxes blaves i vichys. L'augment de la producció comporta l'ampliació del nombre de magatzems, oficines i altres centres, a Ripollet, Sant Feliu de Codines, Monistrol de Montserrat, Sant Fruitós de Bages i Castellar del Vallès. El gran complex fabril, que comptava amb les seccions de la filatura, teixits i acabats, tenia també altres departaments i tallers per garantir el funcionament i manteniment de la fàbrica (fusters, lampistes, calderers), així com serveis per als treballadors (la "Casa Cuna" - escola bressol per als fills dels operaris - i el cosidor - per a l'aprenentatge de la confecció). Amb l'arribada de la Guerra Civil, l'any 1936, la fàbrica és requisada

pels obrers sota el nom d'Espartacus, empresa col·lectivitzada. Poc abans d'acabar el conflicte armat, serà cremada i destruïda per integrants de comitès revolucionaris en un 60%. Durant els anys quaranta, l'empresa és reconstruïda.

A la dècada dels cinquanta, es modernitza i expandeix la indústria, on es fabriquen gran quantitat de teixits (peces de cotó, bates, jocs de taula, llençols, vestits de militar, roba texana...). A finals dels seixanta, tanca la filatura de Monistrol de Montserrat i el 1971, les naus de Sant Feliu de Codines. Cinc anys més tard, s'inicia el trasllat d'una part de la fàbrica de Granollers a la Batllòria (Sant Celoni). Els gerents de l'empresa presenten una sol·licitud per acollir-se al Pla d'actuació i regulació tèxtil del procés cotoner. Comença l'etapa més negativa de la història de l'empresa, ja que la crisi del sector tèxtil suposa l'acomiadament de centenars de treballadors i les consegüents mobilitzacions obreres (1978). La indústria tanca definitivament les seves portes al juny de 1991, i entre 1991 i 1993 el complex es manté amb pocs treballadors per vendre la resta de roba encara existent i així poder suportar les indemnitzacions.

L'empresa nasqué com a Societat Josep Umbert i Companyia (1871-1887); al llarg de la seva història va anar canviant de nom, des de Sobrinos de J. Umbert (1917-1927), passant per Roca Umbert C.A (1928-1954) i Espartacus, empresa col·lectivitzada (1936-1939); per denominar-se, finalment, Roca Umbert, S.A. (1954-1991).

Història arxivística

La documentació, malgrat els canvis de denominació i de propietaris, ha restat sempre a les naus de la fàbrica, a les instal·lacions de Roca Umbert del carrer Prat de la Riba de Granollers, en diferents àrees disperses, i en mans del senyor Marcel·lí Camats, fins al seu ingrés definitiu a l'Arxiu Municipal de Granollers. L'any 2002 un dels arquitectes encarregat de les reformes de la fàbrica tèxtil va advertir l'AMGr de l'existència de capses ubicades a les naus, capses fetes anteriorment per Marcel·lí Camats; fou en aquell moment que van ser traslladades cap a l'edifici de l'Arxiu per tal de ser tractades.

L'any 2008, de comú acord amb la direcció de la Biblioteca Roca Umbert i Fàbrica de les Arts, els 57 llibres i 67 revistes del Fons Roca Umbert han estat traslladats des de l'Arxiu cap a la Biblioteca. Han estat catalogats i es poden consultar a la mateixa biblioteca. Crec que ja tenen el catàleg o noms del fons. Demanar i referenciar-ho. L'objectiu és que cada tipus de document rebi el tractament adequat, i que la presentació del Fons es faci de manera unitària, independentment del suport i de la ubicació.

Dades sobre l'ingrés

El fons objecte d'aquesta descripció ha ingressat a l'Arxiu Municipal de Granollers en diferents etapes:

- 8/11/1994, Marcel·lí Camats, administrador de la fàbrica, va fer donació de 292 fotografies que havia custodiat a casa seva des del tancament de la fàbrica.
- 2002, ingrés del principal volum que constitueix el fons, procedent de la pròpia fàbrica, que contenia tant documents textuais com icònics.
- 07/05/2007, nova donació de Marcel·lí amb un volum de 1,82 metres lineals de documentació textual, 8 documents icònics i 543 documents cartogràfics. Les dades d'aquest ingrés consten al registre d'ingressos de l'AMGr amb el codi 17/2007.
- 16/07/2008, nova donació del Sr. Camats, amb l'aportació d'un àlbum que havia custodiat a casa seva i que conté 59 fotografies de l'estat en què va quedar la fàbrica després de ser cremada durant la Guerra Civil. Les dades d'aquest ingrés consten al registre d'ingressos de l'AMGr amb el codi 6 / 2008.
- 19/06/2009, donació de Josep Buixó Roca Umbert, a través de Marcel·lí Camats ingressa 0,2 metres de documentació, basicament escriptures tan de l'empresa com de la família Roca Umbert i altres documents relatius a la gestió i funcionament de l'empresa, 2 fotografies i 3 plànols. Les dades d'aquest ingrés consten al registre d'ingressos de l'AMGr amb el codi 7 / 2009.
- 26/05/2010, 14/07/2010, 7/09/2010 i 04/10/2010, donacions de Marcel·lí Camats, ingrés de 0,4 metres de documentació, 20 plànols i 71 segells. Les dades d'aquests darrers ingressos consten al registre d'ingressos de l'AMGr amb el codis 11, 13, 16 i 19 de 2010.
- 30/11/2012, donació d'Enric Martin Colera, ingrés 25 de 30 de novembre de 2012, Documents de la secció del Comitè d'empresa relatius a la darrera reestructuració dels anys 80 i talons de pagament del 1936 i 1937 quan la fàbrica estava col·lectivitzada.
- 30/06/2017, donació de Antonio Lòpez Ortega, ingrés 23 de 30 de juny de 2017, documents relatius al tancament de la fàbrica Roca Umbert del 1976- 1978.
- 18/12/2018, donació de Toni Cornellas Aligué, ingrés 59 de 18 de desembre de 2018, Documentació relacionada amb el Pla de reestructuració de la fàbrica Roca Umbert, 1978, expedients de regulació dels treballadors de Roca Umbert al tancament de l'empresa.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

En general, tots els àmbits de l'empresa hi són representats. Alguns amb molta documentació, com és el cas de les seccions de personal, comptabilitat i la col·lecció de mostraris de Roca Umbert i la col·lecció de plànols; altres de manera més parcial, com és el cas de les seccions d'activitats industrials i comercials; de manera insuficient ho està la secció de constitució i govern. La documentació que constitueix el fons, que data d'entre 1889 i 1994, pertany principalment al complex industrial de Granollers, encara que també hi ha part de documents de Sant Feliu de Codines, Monistrol de Montserrat i la Batllòria.

Els àmbits temàtics de les fotografies són diversos i van des de vistes exteriors del conjunt de la fàbrica, espais interiors, maquinària específica, els efectes de la destrucció durant la Guerra Civil, a fotografies del cosidor i de la "Casa Cuna" de Granollers i de Sant Feliu de Codines. També hi ha imatges dels efectes de la riuada del riu Congost l'any 1962 al voltant de la fàbrica i finalment de les colònies d'estiu que l'any 1973 organitzaren per als fills dels treballadors.

La documentació que constitueix el fons Roca Umbert permet, doncs, seguir un traçat en la història del tèxtil, des dels seus inicis passant per l'època de més esplendor, fins a les darreries del segle XX, quan les poques indústries tèxtils que sobrevisqueren a la crisi del tèxtil al 1978 acabaren per tancar definitivament. Estudi que, en darrer terme, constituiria una base informativa sobre l'economia de Catalunya dels segles XIX i XX.

Sistema d'organització

Tot i els diferents propietaris i els canvis de titularitat, es pot parlar d'un fons únic.

La documentació s'ha organitzat segons les funcions i activitats de l'empresa, és a dir, mitjançant un quadre de classificació funcional del qual es detallen, a continuació, les seccions i subseccions:

1. Constitució i govern

- 1.1. Escripures
- 1.2. Direcció
- 1.3. Patrimoni

2. Personal

- 2.1. Plantilla i moviment del personal
- 2.2. Reglamentació del treball
- 2.3. Retribucions salarials

- 2.4. Assegurances socials
- 2.5. Higiene, salut i seguretat en el treball
- 2.6. Obra social
- 3. Activitats industrials
 - 3.1. Proveïment
 - 3.2. Producció
 - 3.3. Magatzem
- 4. Activitats comercials
 - 4.1. Imatge i papereria
 - 4.2. Empreses vinculades
 - 4.3. Catàlegs d'altres empreses
- 5. Comptabilitat
 - 5.1. Inventaris i balanços
 - 5.2. Llibres de caixa
 - 5.3. Llibres d'ingressos
 - 5.4. Llibres de registre de pagaments
 - 5.5. Llibres de despeses de construcció i reconstrucció d'edificis
 - 5.6. Llibres de comptes corrents
 - 5.7. Resums d'ingressos i pagaments
 - 5.8. Factures, albarans i rebuts
- 6. Col·lecció de mostraris
 - 6.1. Mostraris de Roca Umbert
 - 6.2. Mostraris altres empreses
- 7. Col·lecció de plànols
 - 7.1. Plànols d'edificis
 - 7.2. Plànols de maquinària
 - 7.3. Làmines de dibuix
- 8. Col·lecció d'imatges
- 9. Documents personals
 - 9.1. Testaments i escriptures
 - 9.2. Despeses particulars
- 10. Documentació
 - 10.1. Articles de premsa
 - 10.2. Inventaris, catàlegs i estudis

Per tal de conèixer-ne el detall s'ha de consultar el quadre de classificació i veure les seccions, subseccions i sèries documentals

que hi apareixen i el seu abast cronològic. Les dates ens informen de l'evolució de l'organització de la fàbrica i certifiquen l'aparició o la desaparició d'aspectes dins de l'empresa, com poden ser la seguretat i la higiene en el treball o la reglamentació del treball.

Informació sobre avaluació i tria

No s'ha efectuat cap tria del material documental. S'ha conservat el fons de l'empresa en la seva totalitat, incloent-hi la biblioteca auxiliar i els mostraris externs d'empreses de la competència.

Incrementos

S'esperen increments, tot i que es tracta d'una empresa desapareguda. El projecte Roca Umbert Fàbrica de les Arts està realitzant una important tasca de recuperació de la memòria històrica, afavorint les cessions o donacions de documents (factures, rebuts, fotografies...) entre els antics treballadors. També es mantenen contactes amb la família.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés

L'accés a la documentació és obert a tothom.

La consulta de documents que contenen dades personals que puguin afectar l'honor, la intimitat o la imatge de les persones, especialment els que contenen dades mèdiques, estarà supeditada a la legislació vigent. Es facilitaran sempre que s'acreditin finalitats epidemiològiques, d'investigació o de docència, i amb l'obligació de dissociar les dades, és a dir, mantenir les dades d'identificació personal separades de les altres, llevat que la persona n'hagi donat el consentiment.

Aquesta reserva afecta especialment els documents aplegats a les entrades del quadre de classificació 2.1. Plantilla i moviment del personal, 2.2.3. Expedients disciplinaris, 2.2.4. Inspeccions de treball, 2.3. Retribucions salarials, 2.5. Higiene, salut i seguretat en el treball, 5.9. Despeses particulars. S'ha de mantenir fins passats 25 anys de la mort de la persona o, si no se'n coneix la data, 50 anys d'ençà de la producció del document.

Condicions de reproducció

La reproducció de documents s'ha de dur a terme d'acord amb les normes de l'Arxiu Municipal de Granollers.

Llengües i escriptures dels documents

La major part dels documents estan escrits en català i castellà. Trobem, però, alguns plànols, mostraris estrangers, i instruccions de maquinària en altres idiomes: anglès, francès, alemany, italià i portuguès.

Característiques físiques i requeriments tècnics La documentació, en general, presenta un bon estat de conservació. Com a mesura preventiva tots els documents han estat sotmesos a una neteja i desinfecció química.

Instruments de descripció S'ha elaborat la fitxa de fons, l'inventari i el catàleg de documents a la base de dades Fons Roca Umbert de l'AMGr. Aquesta informació també és accessible a través del web www.granollers.cat/arxiu a l'Àrea temàtica de l'Arxiu Municipal.
Accés a les imatges del fons al [Portal web de l'Arxiu d'imatges](#)

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Documentació relacionada A l'ANC trobareu 60 llibres comptables: 46 diaris (1889-1961), 6 majors (1905-1950), 2 d'inventaris i balanços (1922-1962) i 8 llibres d'operacions diverses (1915-1963).

A l'AMGr es poden trobar:

1. Fotografies de la fàbrica Roca Umbert a:
 - Fons Ajuntament de Granollers (entre 1960 i 2004)
 - Col·lecció Ajuntament de Granollers (entre 1950 i 1970)
 - Fons Joan Guàrdia (al voltant de 1960)
 - Fons Pere Cornellas (entre 1980 i 1990)
 - Fons Esteve Gironella (al voltant de 1960)
2. Documents del Fons Ajuntament de Granollers a les sèries de llicències d'urbanisme, medi ambient i contribució industrial.
3. A la Col·lecció de documents, hi trobareu documentació particular de la Família Roca Umbert – Clapés, de 1799-1880.
4. Entrevistes d'àudio i vídeo a 93 treballadors de la fàbrica Roca Umbert, realitzades entre 2005 i 2023 en el projecte: Les veus de la fàbrica. Roca Umbert Fàbrica de les Arts. Es troben dins la secció de Fonts Orals de l'Arxiu Municipal de Granollers i disponibles *online* al [Portal web de l'Arxiu d'Imatges a la secció de Fonts Orals](#).

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i dates Tractament i descripció dels documents textuais: Montse Gifra i Maria Canals, elaboració de la fitxa de fons segons la ISAD G, quadre de classificació i catàleg de documents, desembre de 2005. Anna Plans, adaptació de la fitxa de fons a la NODAC, actualització i catàleg dels documents de l'ingrés 17/ 2007. Laura Casanovas, catàleg dels documents dels ingressos 7/2009, 11, 13, 16 i 19 de 2010, 25/2012 i

adaptació del quadre de classificació.

Marina Muro, actualització dels catàlegs de documents, desembre de 2023

Tractament, descripció i de les imatges: Carme Pérez, catàleg d'imatges 2007 i les noves modificacions del catàleg d'imatges.

Fonts

- CAMATS SALAS, Marcel·lí.- "Inventari previ de la documentació escrita abans de ser traslladada a l'AMGr", Granollers, 1995. AMGr, Fons Roca Umbert.
- LLOBET, Salvador.- "La indústria granollerense en el siglo XX", dins "Vallès", N° extraordinario, Granollers, 30 de agosto de 1950. HMJM.
- LLOBET, Salvador.- "Industria Textil" "Precedentes industriales", "El Vallés", N° extraordinario, Granollers, 31 de agosto de 1952. HMJM.
- MONJA, Paco.- "Roca-Umbert i Isidre Comas, dues empreses amb carisma", i "El tèxtil a Granollers, esplendor i decadència", "Revista del Vallès", Granollers, 31 agost 1995, Suplement extra núm. 977, III època, any LV. HMJM.
- PADRE ANDRÉS DE PALMA DE MALLORCA.- "Historia de la Villa de San Felio de Codines. Datos y referencias", Ed. Bayer Hnos. y C^a, Barcelona, 1946. HMJM.
- SANCHEZ MATA, Francesc.- Roca Umbert, una important factoria dins de la indústria tèxtil, a Granollers Recull Gràfic 1882-1965, col., L'Abans, Ed. Efadós, pàg. 427-434, Granollers, 2003, HMJM.
- A.G.A.- "Granollers. Ahir, avui, demà...", Publicacions "La Gralla", volum IX, Granollers, any 1935. HMJM.
- "Roca Umbert-Fàbrica de les Arts. La fàbrica del nostre temps. Recull de projectes per la recuperació de la memòria", Ajuntament de Granollers, maig de 2005. AMGr, Fons Roca Umbert.

Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, maig de 2006.

Per accedir als documents, adreceu-vos a l'Arxiu Municipal de Granollers al carrer de l'Olivar, 10

L'accés als documents el podeu fer dins l'horari d'atenció al públic